

ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСПОРТУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ДО КАНАДИ

Т. В. Усюк, к.е.н.,

К. А. Разумна

Житомирський національний агроекологічний університет

Сучасний розвиток міжнародної торгівлі є ключовою детермінантою формування стійких економічних відносин між країнами, сприяє диверсифікації виробництва та споживанню продукції, посиленню її конкурентних переваг, підвищенню якості тощо. Структурні зрушення, які відбулися в світовій економіці, зумовили зміну кон'юнктури ринку ресурсів не лише в кількісних, але й якісних параметрах; загострення конкуренції та коливання цін; зміну попиту та пропозиції на глобальному ринку продовольства. Провідними виробниками аграрної продукції протягом тривалого періоду залишаються США, Канада, Індія, Китай та Бразилія. Провідні позиції у світовому експорті олійних та зернових культур займає й Україна, яка співпрацює з більше ніж 185 державами світу, експортуючи при цьому близько 25 % виробленої аграрної продукції. Споживачами вітчизняної продукції є країни Азії (Індія, Іран,

Туреччина), країни-члени ЄС (Іспанія, Нідерланди, Італія), США, Канада та країни Африки (Лівія, Єгипет та Туніс).

Канада є один із найважливіших світових виробників та експортерів сільськогосподарської і харчової продукції. Умовою успішного розвитку зовнішньої торгівлі є, насамперед, канадська система управління поставками в агропромисловому комплексі, важливим складником якої є підсистема фермерських і тарифних квот з можливістю їх обміну на внутрішньому ринку [1]. У сільському господарстві Канади переважає зерновий напрям, зокрема вирощування бавовни, цукрового буряка і тростини, сої та тютюну. У світовому виробництві пшениці частка Канади становить 3,6 % [2]. Навіть не зважаючи на те, що країна є світовим аграрним виробником, все одно імпортує значну кількість продукції (табл. 1), зважаючи на територіальну близькість основним постачальником якої є США та Мексика.

Укладенням Угоди про зону вільної торгівлі між Україною та Канадою (Canada-Ukraine Free Trade Agreement (CUFTA), яка набула чинності з 1 серпня 2017 р., визначено умови тарифної лібералізації, положення про правила визначення походження, конкурентну політику, публічні закупівлі, санітарні та фітосанітарні заходи, технічні бар'єри в торгівлі тощо, яка набула чинності 01.08.2017 р. було визначено відміну ввізних мит на експорт 98 % українських товарів до Канади. У рамках співробітництва з боку України було відмінено тарифи на 72 % канадських товарів [3].

Табл. 1. Обсяги імпорту продукції до Канади за УКТЗЕД 01-24, 2018 р.

Групи за УКТЗЕД	Обсяг імпорту, тис. дол. США	% від загального обсягу імпорту	Основні країни експортери
22 “Алкогольні і безалкогольні напої та оцет”	5056462	17,6	США, Франція, Італія
08 “Їстівні плоди та горіхи; шкірки цитрусових або динь”	4787507	16,7	США, Мексика, Чилі
07 “Овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби”	3136491	10,9	США, Мексика, Китай
19 “Готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби”	3029121	10,5	США, Італія, Мексика
21 “Різні харчові продукти”	2858268	10,0	США, Китай, Німеччина
20 “Продукти переробки овочів, плодів або інших частин рослин”	2399328	8,4	США, Франція, Італія

03 “Риба і ракоподібні, моллюски та інші водяні безхребетні”	2219900	7,7	США, Китай, В’єтнам
02 “М’ясо та істивні субпродукти”	1925411	6,7	США, Австралія, Нова Зеландія
23 “Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин”	1712507	6,0	США, Китай, Індія
09 “Кава, чай, мате, або парагвайський чай, і прянощі”	1591334	5,5	США, Колумбія, Бразилія
Разом	28716329	100,0	-

Джерело: побудовано на основі [4].

Аналізуючи підсумки 2016-2018 рр. у співробітництві Канади та України загальний товарообіг продукції склав 60374 тис. дол. США (табл. 2). Основними видами продукції, яку імпортує Україна з Канади у 2018 р. були група 03 “Риба і ракоподібні, моллюски та інші водяні безхребетні” - 78,5 % від загального обсягу імпорту, група 23 “Залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин” - 8,5%, група 02 “М’ясо та істивні субпродукти” – 4,6%.

Табл. 2. Характеристика експортно-імпортних операцій між Україною та Канадою щодо продукції груп 01-24, тис. дол. США

Показник	Рік			2018 р. до 2016 р., %
	2016	2017	2018	
Експорт	33335	11361	9991	30,0
Імпорт	36877	28174	50383	у 1,4 рази
ЗТО	70212	39535	60374	86,0
Сальдо торгового балансу	-3542	-16813	-40392	у 11,4 рази
Співвідношення експорту до імпорту	0,9	0,4	0,2	X

Джерело: побудовано на основі [4].

Встановлено, що Україна експортує до Канади продукції менше ніж імпортує на 40392 тис. дол. США. В загальній структурі імпорту переважну частку у 2018 р. складає такі групи продукції, як: 20 “Продукти переробки овочів, плодів або інших частин рослин” – 42,1 % в загальній структурі канадського експорту; 15 “Жири та олії тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження” – 20,1%; 22 “Алкогольні і безалкогольні напої та оцет” – 7,6 %; 01 “Живі тварини; продукти тваринного походження” – 6,8 %. Зменшення обсягів експортних поставок до Канади зумовлено також

встановленням тарифних квот на вершки (394 т.), масло (3274 т.), пшениця (226883 т.), ячмінь (399000 т.), молоко (64500 т.), морозиво (484 т.), яловичина та телятина (76409 т.) тощо [5, 6]. Разом з цим, варто зазначити, що на імпорту молочну продукцію Канада встановлює високий імпортерний тариф, який є дієвим інструментом політики протекціонізму.

Разом з цим, в Канаді стрімко розвивається ринок органічних продуктів, це підтверджує також статус 5-го за величиною ринку органічних товарів в світі. Так, у 2017 р. загальний обсяг торгівлі органічною продукцією становив 4,2 млрд канад. дол. На внутрішньому ринку поширеними є такі види органічної продукції, як: овочі та фрукти (40 % від загального обсягу реалізації продукції), безалкогольні напої (13 %), молочні продукти та яйця (12 %) [6]. Водночас, Канадою розроблені та введені в дію національні органічні стандарти, що визначають принципи та умови органічного виробництва. Канадські стандарти органічної продукції включають такі довідкові документи:

1) загальні принципи і стандарти управління (CAN/CGSB-32.310) описують принципи і стандарти управління системами органічного виробництва;

2) дозволені списки речовин (CAN/CGSB-32.311) надають переліки речовин, які допускаються до використання в системах органічного виробництва [9].

Для сертифікованих Канадою органічних товарів використовується спеціальний логотип (рис. 1).

Рис. 1. Логотип «Canada Organic»

Щодо розвитку експорту органіки з України, то важливо відмітити, що на початку 2019 р. було укладено між урядами країн ряд домовленостей щодо розвитку торгівлі органічними преміум-продуктами, зокрема це: свіжі та заморожені овочі та фрукти; сертифікація продукції галузі птахівництва та бджолярства (живих бджіл та бджолопакетів) [6-9]. Перспективними видами органічної продукції, на яку в Канаді є значний попит, це – банани, кáva, сунця, томати і томатна паста, зелені салати тощо.

Поширення світових тенденцій щодо споживання органічної продукції притаманне вже практично у всіх країнах світу, при тому що світовими лідерами за кількістю виробників є такі країни, як Індія, Уганда та Мексика. Не виключенням є і Україна, яка близько 90 % органічної сировини реалізує на зовнішніх ринках. Основними споживачами української органіки є такі країни, як Нідерланди, Великобританія, Німеччина, які імпортують кукурудзу, пшеницю, ячмінь, соняшник та сою. У контексті реалізації Угоди про вільну торгівлю між Канадою та Україною визначено ряд перспектив щодо нарощення експорту вітчизняної органічної продукції, що передбачають обов'язкову сертифікацію продукції відповідно до канадських стандартів, необхідність маркування продукції за групами товарів визначених законами та нормами Канади (продукція сільського господарства – тварини або рослини, що призначені для споживання, корми, насіння та продукти аквакультури), розвиток експортного потенціалу при торгівлі органічними нішевими культурами (зелені салати, фрукти, ягоди, дикороси) та преміум-товарами.

Список літератури

1. Смирнов, І. Г. Канадська система управління поставками в агропромислового бізнесі: рекомендації для України. [Текст] / І.Г. Смирнов // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. — К. : УДУФМТ, 2015. — № 3. — С.49-57.
2. Кон'юнктура та перспективи світових аграрних ринків : монографія / І. М. Волкова, О. М. Варченко, В. Є. Данкевич [та ін.] ; під. ред. Т. О. Зінчук. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 672 с.
3. Практичний посібник з експорту до Канади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrlegprom.org/wp-content/uploads/i-can-export-canada.pdf>.
4. Trade map: trade statistics for international business development [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.trademap.org/Index.aspx>.
5. CUTIS – Канадсько-український проект підтримки торгівлі та інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutisproject.org/blog/agro-exports/>.
6. Global Affairs Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.international.gc.ca/controls-controles/prod/agri/beef-boeuf/index.aspx?lang=eng>.
7. Zinchuk, T., Kutsmus, N., Kovalchuk, O., Dankevych, V. and Usiuk, T. (2017), “Institutional Transformation of Ukraine’s Agricultural Sector”, Review of Economic Perspectives, Vol.17, Issue 1, P. 57– 80.
8. Chaikin O. Ecologically certified products promotion alternative methods. Management Theory and Studies for Rural Business and

Infrastructure Development. 2015. Vol. 37. № 2. – 179 – 188 p. - DOI: 10.15544/mts.2015.16.

9. Canada Organic Trade Association [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.canada-organic.ca/en>.